

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горюха в Чернівцях, ул. Гоголя ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ:

у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Реданция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакцій отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

І ще раз згода поміж Русинами а Волохами на Буковині.

V.

(Правдиві причини непорозуміння).*)

В попередніх статтях виказали ми докладно безпідставність всіх закидів, які против нас підносять Волохи; ми показали також, що задля тих причин, які вони подають, не може, ба і не повинно бути незгоди меж Русинами а Волохами. Коли-б се мали бути одинокі причини незгоди і непорозуміння, то в тій хвилі, коли ми їх роз'яснили так, що кожний здоровий на голову чоловік мусить признати нам рацію, мусить бачити безпідставність піднесених против нас закидів, згода була-б готова; але на жаль так не є, до згоди і порозуміння ще далеко. Се-ж доказом, що не тоті а інші є правдиві причини незгоди і непорозуміння, такі причини, що їх планове Волохи не хотять признати а лиш гарненько укрива-

ють поза тими причинами, а причини ті такі ясні, так самі кидають ся в очи, що їх не лиш ми видимо і підносимо, але і другі добачають і так само підносять і какуть, що лиш тоді буде згода, коли тоті правдиві причини усунуть ся. Так пр. Bukowiner Nachrichten, орган ліберальної партії, зараз таки в ч. 2090 у відповідь на статі Buk. Post вказали на тоті причини. Дивним дивом одні Волохи їх не видять, а як їм на них вказувати, не чують. Отже аби дати їм нагоду перевести з нами в тій справі чисто річеву дискусію, позволимо ми собі пригадати їм нераз вже нами підношені правдиві головні причини незгоди.

По перше: Цілком неправно захоплену власть в свої руки визискують Волохи не лиш виключно для себе як більше ще против нас. Неправно захопили вони власть у Виділлі краєвій, неправно опанували гр. прав. конси-сторию І одно і друге склалось головно на то, що церков і школа, сї для кожного народу найважніші підйоми морального і материяльного добра не то що не сповняють супроти Русинів своїх обовязків, але вони повернули їх нам на шкоду, повернули їх на те, щоб причиняли ся до винародовлення Русинів.

Неправно захопили вони втасть в Виділлі краєвій, бо після Божих і людських прав не належить ся їм більшість з курії малої посілости, не належить ся їм більшість в соймі, і вони єї ніколи не були-б мали, коли-б не сумної пам'яті бр. Алезані, котрий їм надав тоту перевагу. Ми зовсім їм не відмовляємо права убігати ся о мандат посольський і в руских повітах, та-ж ми добре знаєм, що наша конституція не опирає ся на куріях національних, але на куріях інтересів, але чи були-б вони без помочи правительства там вибрані, се кожний, що знає наш край, мусить заперечити. Зрештою Виділ краєвий повинен бути дійсно краєвим і мати інтереси краю перед очима, Волохи-ж почувають себе і там лиш Волохами і надуживають єго власти лиш для себе. І так інтерес краю вимагав би, щоби з Виділу краєвого були заступниками в Раді шкільній краєвій один Русин а один Волох — Волохи-ж вислали двох Ротів; той самий інтерес наказував би, щоби іменуючи своїх заступників до повітових Рад шкільних Виділ краєвий брав на се взгляд, що в повітах (ми маємо тут на думці мішані повіти) є і Русини; так не стало ся. Виділ краєвий не повинен зо-

*) Передусім мусимо справити одну важну друкарську помилку, яка позітала в IV-ій статі: В Молдавії була урядовою мовою мова словянська аж до половини 17-го віку, а не, як там надруковано, до половини 12-го віку. В половині 12-го в. самої Молдавії ще навіть не було.

З ЖИТЯ.

(Моя гостина в Чернівцях в році 1934).

Що зі мною стало ся? Вчора — так, вчора ще вечером молодим, сильним молодцем поклав ся я спати; а нині сходяче сонце, кинувши сніп лискучого проміння у мою комнату, збудило мене, посивілого, немічного старця. Де я? що зі мною? Встаю і виглядаю вікном. Я в горах... Через вікно бачу недалекий темний яр, а за яром ліси. Саме тепер піднімає ся сонце понад ліс. Легенький вітерець пахощами смерек віє у мою комнату... В ярі журчить потік...

Скоренько мию ся, вбираю ся і виходжу на подвірє. Чи то сонна мрія, чи справдішне житє? Чи не казка мені сниться? Гарна, пишна, як отся картина природи, на котру дивлю ся...

Там в низу далеко — бачу — їде залізниця; парової машини вже перед нею не видно, — се електрична залізниця...

Кличу мого слугу, нема єго. Дивлюсь на годинник, година шеста. Він пішов певно по часописи... Протираю собі очи, нагадую вчорашній день і великим дивом дивую ся тій зміні. Вчора — адже вчора справді я був ще молодий, сильний муштина, а нині... Я вертаю в комнату і дивлю ся в зеркало. Нині я сивий сїмдесятьлітній старець, волосє і довга борода мов снігом припали, чоло і лице зморщило

ся, тіло зсохло, сили в собі такої, як вчора, не чую...

Надходить слуга з часописями.

— Добрий-день вам, бадіко! Чого так рано стали?

— Годі спати; такий гарний ранок. Скажи мені, сину, який тепер рік, бо я не тямлю.

— Адже 1934-ий рік!

— 1934-ий! Правда, я й забув! Гм... може й забув... Дай же мені газети й книжки. — Тисяч дев'яност трийцять чвертий рік! Значить, се вже двацять століть! А я-ж ще вчора, ще вчора... жив при кінці 19-го століття!... Чи мене моя стара пам'ять заводить? Ніяк не можу собі здати справи з того.

Іду з газетами і книжками у гайок емерковий, садовлюсь на лавку, накладаю окуляри і беру в руки Буковину. Велика часопись, листів вісім друку щодня. Годі й прочитати за день, та ще мені старому з моїми слабкими очима і знемощеною пам'яттю.

Дивлюсь на дату газети: Чернівці, дня 5. серпня 1934 року. На вступі відозва до буковинських Русинів, писана гарними, одушевленими словами, щоби віхали ся на велике св'ято: 100-літні роковини уродин Юрія Федьковича. Дня 8-го серпня 1934 — сказано в газеті — відбуде ся в великій сали черновецького „Народного Дому“ великий концерт, уряджений першорядними рускими силами, на пам'ятку великого буковинського поета, в 100-літ по єго уродинах. Буковинська Русь, перебувши різні тяжкі невгоди в 19-ім столітті, тепер зросла, зацвила; інтелігенції набрало ся

тисячі, селяни прозріли, — 100-літні роковини уродин Федьковича св'ятає вся буковинська Русь, як один муж. Заразом буде відселений величний пам'ятник в честь Федьковича на могилі єго. Другого-ж дня відіграє руский театр Федьковичевого „Довбуша“.

В додатку розіслала Буковина комплетне ілюстроване, критичне виданє творів Федьковича, своїм передплатникам даром. Прекрасне виданє, не можу ним налюбовати ся. Над сим виданєм працювало кількох учених; ілюстрацій достарчили рускі малярі та рисовники... Слов'я радости капують з моїх старих очей. Господи! дякую Тобі, що дозволив єси мені дожити такої радісної хвилі!

Треба доконче їхати до Чернівців, хоч мені старому трудно вибирати ся в дорогу. Вже давно не був я в Чернівцях, а там тепер нове молоде житє; нове покоління охоче боре ся за добро свого народу. Чернівці стали майже руским містом. Міщанство св'ідоме, села навкруги рускі, селяни, міщани і інтелігенция стали одною родиною... Боже, Боже! а як то було ще недавно, тому літ сорок... не більше, тільки сорок літ!

Дня 8. серпня 1934 року зрана вибрав ся я електричною залізницею до Чернівців. На кожній стації всідали сотки осіб, що їхали також до Чернівців. Небавом, за кілька годин переїхав я кількадесять миль, і на полудне станув у столиці Буковини. Зі мною приїхало множество Гуцулів. Комітет зложений з кількох старих патріотів, недобитків з 19-го віку, великого числа жвавих молодих людей пови-

всім мішати ся в вибори чи то до сойму чи то до Ради державної, міжтим він свій вплив кладе лиш на шальку волоску. Волоскі члени Виділу краєвого надживають поваги виділового на се, щоб перед людьми і громадами понижати руских послів і агітувати против них. Нераз приходили до нас люди із скаргами на се, що особливо один матадор і душа Виділу краєвого на їх оправдані і справедливі просьби до Виділу краєвого ось як до них промовляв: „Тепер прийшли ви до мене? А як я казав вам не вибирати послом Стоцкого, то ви мене не слухали? Ідїть же тепер собі до Стоцкого, нехай він вам се зробить; і не вибирайте на другий раз людей, таких як Стоцкий, що вам нічого не може помочи, а слухайте мене, тоді Виділ краєвий все вам зробить“. На се можемо кожної хвилі поставити свідків.

Се лиш грубіші провини, виходячі із переваги Волохів в Виділі краєвїм супроти Русинів — дрібніших не списав би на воловій шкірі. Нехай отже Волохи усунуть ті причини, а один золотий міст до згоди буде положений.

Неправно захопили Волохи власть і в гр. прав. консисторії, бо після Божих і людських прав належить ся там місце і Русинам, як се колись було за добрих часів. Прецінь Русинів православних на Буковині є 250.000 душ, а Волохів лиш 208.000. Прецінь маємо на Буковині 134 чисто руских парафій, а чисто волоских лиш 98. Але за нещасної ери Алезанього все перевернено горі корінем: на владичім престолі і в консисторії засіли самі Волохи, — Русинів, що не поумирали, усунено на бік; до висших ерархічних степенів не допущено жадного Русина. Захопивши таким чином власть в руки, звернено єї против Русинів. Наслідки того описані докладно в книзі Die Lage der gr. orient. Ruthenen in der Bukowiner Erzdiözese, і ми не ста-

немо їх тут на ново розтрясати. Замість називати тоту книжку „пужденим памфлетом“, просимо дуже хотьби один із наведених там фактів збити і показати его неправдивість. Фрази такі як „пуждений памфлет“ і т. п. нічого иньшого не доказують, як лиш неміч Волохів, котру хочуть закрити зневажливими словами. Наслідки того обговорені также послом Пігуляком в сойсі, де знов таки фактів ніхто не опрокинув. Дійшло до того, що нині в руских парафіях дійствує 78 єввящеників, котрі або не вміють по руски ані слова, або так страшно калічать, що їх ніхто не розуміє; — ми готові кожної хвилі подати їх імена; дійшло до того, що в гр. прав. семинарії на 50 питомців виховуєь для руских парафій ледви 6 єввящеників.

Гр. прав. консистория повинна бути в рівній мірі дбалою о душевне добро не лиш Волохів але і Русинів. В справи політично-національні не повинна консистория мішати ся, бо в такім разі мусить одна народність, що приналежить до гр. прав. церкви, бути покривджена. Міжтим консистория мішала ся дуже живо в вибори, причім завжди ставала против Русинів.

Аби дати вираз своїй безсторонности в справах національних, повинна-б гр. прав. консистория вислати до Ради шкільної краєвої яко своїх заступників одного Русина а одного Волоха, а так само до сойму одного Русина а одного Волоха, міжтим тота консистория вислала всюди лише по двох Волохів.

Се чей же не за високе жадане Русинів, мати свого єввященика, мати свого владіку — мати своїх духових дорадників, а сего Русини православні на Буковині не мають, але ніколи не перестануть о то доминати ся. Волохи могли-б і тут усунути причини недоволення і тим побудувати другий золотий міст до згоди.

Ми вказали тут на такі поля, де Волохи, маючи власть в руках, могли-б супроти Русинів зайняти справедливе становище; тим ми дали также відповідь Buk. Post, котра твердить, що Волохи не мають ані сили, ані впливу, щоб роздавати Русинам ласки. Та ласки ми таки від Волохів так само як в Галичині від Поляків жадної не хочемо, ми лиш упминаємо ся о наше добре право, і ми его дістанемо; ліпше було-б, коли-б ми его дістали по доброму, без опору Волохів; се було-б доказом, що Волохи хочуть згоди, хочуть порозуміння, що вони вирокумілі на наші потреби.

Правда, ми добре се розуміємо, що хто привик панувати і засмакував в тім, той не радо попускає власть з своїх рук, але вимагає-то і від Волохів тої вирокумілости для нас, коли ми доминаємо ся о наші добрі права. Як довго Русини не чули ніяких потреб, так довго Волохи могли панувати собі, але тепер ми, пізнавши свої права, чуємо і маємо потреби, отже жаданемо їх заспокоєня, притім не бажаючи ніякої кривди Волохів. Волохи мусять лише поділити ся панованем. Не ненависть, не вороговане, а лиш наше прикре положене, приневолює нас, виступити против Волохів, коли вони супроти наших справедливих і оправданих жадань оказують ся несправедливими. Нема жадної розумної причини для ненависти. Прецінь тільки соток літ живуть Русини і Волохи при купі на Буковині, істория звязала їх тісно з собою, ба навіть були свого часу дуже приязні зносини Молдавії з Галичиною, т. зн. з галицькими Русинами, як пр. з митрополією в Галичи. Волоскі господарі будують церков у Львові і підпомагають взагалі Русинів. Все те ми добре памятаємо, але коли ми тепер доминаємо ся о свої права загарбані Волохами, то се зовсім не є ненависть.

Як би ми шукали собі лише простої

тав нас грімким євпівом і промовою на двірці, почім електричними трамваями поїхали ми до „Народного Дому“.

Чи мене очі милять? Чи се той „Народний Дім“, що я его вчера... то єсть не вчера, а під кінець минувшого віку бачив? Очам своїм не вірю. Напротив вірменського коєстела велика, прекрасна триповерхова камениця з портамем і колонами від фронту, зі статуями наших поєтів і патріотів на примурках, а в горі на даху золота напись: „Народний Дім“.

— Се Народний Дім? — питаю ся молодого комітетового.

— Наш Народний Дім — відповідає гордо. — Ви ще его не бачили? прошу, я можу вам его показати. Чи зможете ходити? — бо то ходу богато. І ті дальші камениці аж до уніятської церкви то наші.

— Наші? — дивую ся я. — Ходім! ходім! я хочу бачити. Не вважайте, що я старий, ведіть мене; коли на таке дивлю ся, то молодію, сили набираю ся.

Повів мене мій молодий товариш насамперед в салю. Тяжко мені старому йти по сходах, але йду. Єсть і вінда, що виносить на поверхи, але я бою ся нею їхати в гору; не привик до тих новітних звичаїв. Нехай уже по старому походжу по сходах; то безпечнійше.

Завів мене в салю. Саля велика, простора з галеріями; помістить кілька тисяч осіб. Прикрашена портретами діячів ще з минувшого віку і новими — ціла галерія їх. Зі старих патріотів в живих ще тільки двох-трех остало ся; прочі вже покрила зелена мурава.

— На що вам такої великої салі? — питаю ся у проводиря.

— Потрібно; ту ми сходимо ся і бавимо ся; ту театр наш грає і концерти відбувають ся. Народу не раз збере ся тільки, що й тої салі мало. Вже думаємо окремих руский театр собі будувати, так як у Львові собі вибудовали.

Дивую ся я...

З салі пішли в иньші комнати. Проводир поясняв мені з радієстю:

— То наше казино; займає цілий партер. Бачите, як ми гарно урядили ся? Ту сходить ся вся наша Русь днями і вечерами. Оповідали мені, що в минувшій віці маленька руска громада душила ся в кількох вузьких комнатах; Народний Дім виглядав тоді як касарня з Наполеоньских часів; був низенький, непоказний і на вид зовсім неестетичний. Я тих часів не тямлю, але покійний батько оповідав мені. А тепер що ви скажете?

Я тільки плечима здвигав з дива.

— А то наша інституция фінансова в отсих комнатах — говорив мій проводир дальше, коли ми йшли коритарями. Там не підємо, що-би урядникам не перешкаджати. Почала ся та інституция, так сказати-б, з нічого вже тому близько 40 літ. А тепер вже міліони маємо в обороті; ми піддвинули цілі села з упадку і на власні гроші заложили свою третю руску гімназию в Чернівцях. — А ось-тут наше товариство асекураційне: „Прут“; розвиває ся дуже гарно. — Тут знов комнати Рускої Ради і Рускої Школи. — З того боку Руска Бєсїда. Від часу, як єсяни побачили хто їм брат, як освіта розігнала темноту єльську, видавництва

Рускої Бєсїди розходять ся в 50.000 примірників.

— 50.000 примірників! — повторив я тихо.

— Вам дивно?

— Ну, вже-ж; я памятаю часи, коли тільки 300 примірників розходило ся.

— Лише триста! — здивував ся знов мій товариш. — Наша „Гуцульська газета“ для єсян розходить ся тепер навіть в 60.000 примірників. Єсяни стали тепер такі політики! А літературу як вам знають! А як про свій добробит навчили ся дбати! Та сама земля, що живила перше чверть міліона буковиньских Русинів, живить тепер близько 400.000 наших людей. Але ходім дальше!

Пішли ми, минаючи комнати руского жіночого товариства, салю євпіваків, салю гімнастичну — і ще цілий ряд комнат, поки вкінці не зійшли сходами на подвірє, а з подвіря в пишний город, що тягнув ся поміж двома рядами камениць аж до давної рускої улиці, а тепер улиці Федьковича.

— То те все наше? — питав ся я йдучи городом.

— Наше, то значить: народне; буковиньских Русинів власність. Ось-тут в тім домі в партері друкарня „Буковини“ з електричними моторами. Шість машин ледви може дати раду навалови праці. На першій поверсі редакція і комнати складачів. Від улиці находить ся в тім домі книгарня. — Ся друга довга камениця, то народна школа імени Федьковича, яку ми заложили для міщаньских дітей за власні гроші. Правда, гарний памятник? — З то-

напасти, то ми по смерті митрополита Мораря-Андрієвича були би не застановили нашої борби против волоскої ерархії; а ми ту борбу не лише покинули, але навіть піднесли радо змагання адміністратора дієцезії, по котрих можна було надіятися справедливого звороту до ліншого у відносинах до Русинів (п. пр. в справі Купчанка).

Перед виборами до галицького сойму.

—о—
(Конець.)

Переходячи до поодиноких наших теперішніх партій, бачимо поперед всего цілковиту політичну дезорганізацію й безпрограмовість у колишніх „твердих“. „Партія“ ся держить ся однією негациєю, і ся негация — попри цілковитий майже політичний безчинності — лучить єю партію, лучить навіть досить сильно. Дармо глядали-б ми у сеї партії хоч би сліду політичної програми, розумієсь — позитивної: чого домагає ся она для народу, в яким небудь напрямі? Дармо читаємо цілі рочки органів сеї партії!... Негация народівців, які-б они собі не були, негация цілковита на ділі, бо чейже такі Королі, Давидяки і т. п. тверді дипломати самі своїх фраз про згоду не беруть і не можуть брати поважно. Та ще хіба щирене недоволення, попри якімсь дуже неясним замороженім москвофільстві — отсе вся „діяльність“ твердих. Адже є „москвофілами“ й Чехи, й Словаки, ба й многі Поляки, але ті „москвофіли“ належать при тім до всяких політичних партій, мають свої особні інтереси, жадання, справи; Чехи на пр. є всі потрохи москвофіли, але чи є хоч один чи-то старий, чи молодеч, чи оmlаднієт, що не мав би ясного погляду на яку небудь з чеських політичних справ? Лише наші тверді — або негують — на різні способи — і хіба ще ждуть, або йдуть сліпо за показками своїх „благодетелів“, а поза тим ані не думають ломити собі над чим небудь голув. Покликати ся на програму радикалів, як се зробив „Галичанин“ в однім з останніх чисел — се такі за мало, — се фраза, та хіба ще один наглядний доказ більше, що власної програми — окрім негации — у твердих таки зовсім нема. Ті самі люди, що

закинули Романчукові порушене національного питання при проклямованю „нової ери“ (вже то п. Романчукові ніколи не бракує політичних термінів і фраз: сам видумав „нову еру“, а коли захотів єї спекатись, сам вилаяв єї та видумав „новий курс“; ну і термінологія також — „робота“) ті самі, що твердили, що ніби-то національність не є „програмою“, але „фактом“ (а основою програми, ні?), ті самі люди роблять те-ж саме, тільки на противний бік: Романчук твердить — они негують, а роботи і ту і там — дасть-Біг.

Один Володимир Барвіньський умів притягнути до поважної політичної діяльності також многих твердих. Опісля трудилась над сею задачею деякі радикали, та надармо, може для того, що програма їх діяльності за мало держала ся реального ґрунту. Народовці повинні-б доложити таки всіх сил, щоб за звором В. Барвіньського усунути недовіріє й бездіяльність тих твердих, що щиро прихильні народови. Але й самі тверді повинні задуматись: куди властиво ведуть они нарід? Годі-ж іти на осіп, годі — чи в часописях чи в соймі, спускати ся з дня на день, — треба поставити собі цілі і трудитись для неї, хоч би се була собі й одна з точок радикального програм. Ми переконані, що всяка, яка-б она не була, праця на основі реальної політичної програми, мусить довести й до рішення національного питання. „Любіть“ собі Москалів, як „люблять“ їх Чехи, чи хто там, але робіть щось позитивного для народу, приложіть голови й рук, та не забувайте, що хоч ви й „любите“ Москалів, ну — й Москалі певно люблять вас, то все таки ви чей не схочете здаватися цілком на їх ласку, ми-ж не раби московські!... На жаль не видно серед теперішньої твердої акції виборчої у нас ні сліду якоїсь такої позитивної політичної програми. Натомість видно от що: „твердий“ п. Рожанковский уступає свій повіт дуже чемно міністрови Яворському. Негация і — прострация.

Серед теперішніх народівців — поминувши бездушних фігурантів, як Романчук, Белей і др. — звертає на себе увагу адв. др. Оленицкий. Та що-ж, при веім признаню для єго таланту й щирої без сумніву волі, видно в єго політичній діяльності таки трохи за багато примішки особистої: кидає на єю діяльність і єго політична „еділка“ з твердим дипломатом Давидяком: дарма єї як небудь виправдувати, задля сеї еділки мусів др. Оленицкий уступити о. Давидякові євй властивий (стрий-

ский) виборчий округ. А вже поза д-ром Оленицьким дармо глядаємо між давними народівцями — людьми: є між ними один, та на жаль чоловік неполітичний. Він містить час-до-часу дуже красні замітки в „Ділі“; замітки єї визначають ся талантом, знанем річи і горячим патріотизмом. Коли-б народівці становили суцільну партію, то чоловік сей — др. Корнило Чайковский — був би дуже пожаданою силою: він і тепер взором служити може, та на жаль гинуть єго замітки в теперішнім „Ділі“ як одинокі зелена пальма в безмежній пустині голів і душ панів фігурантів... Він не в силі оживити людей, що механічно збувають з дня на день свою часописню „панщину“. (Тай той чоловік тепер, як з останніх вістей вже по написаню сеї статі дізнаємо ся, не знати з якої розумної причини виступив против кандидатури о. Чапельського в Турчаньскім. Чи п. Антоневич лучший кандидат? Додамо ще, що о. Чапельський зріє ся кандидатурі).

Цікаво, як розвине ся дальша діяльність наших радикалів по смерті Мих. Драгоманова, особливо наколи-б др-ови Трильовському удало ся перевести євй вибір. Новооснований „Громадський Голос“ займає ся майже виключно доривочною агітацією, а се ще ані не реальна програма, ані не реальна діяльність.

Що-до послів, що перейдуть в порозуміню з руским „головним“ комітетом виборчим, то маємо повну надію, що займуть ся они усьильно поперед всего справами просвітними, в слд за дотеперішньою діяльністю пос. Ол. Барвіньського так в наших товариствах, як і в Раді шкільній краєвій. В справах шкільних у нас взагалі є ще багато до зроблення. Що-до справ економічних — то сказівкою, в яким напрямі розвине ся діяльність сих послів, могла-б послужити важна й замітна промова, проголошена єго часу в раді державній послом Вахнянином (гл. чч. 74, 75 і 76 Буквини!).

В „Правді“ з 15. вересня с. р. читаємо про рух виборчий в Галичині такі замітки: „Вибори соймові з галицьких громад мають відбутися вже 25. вересня і тому рух виборчий нахвалить ся в повнім розгарі. Комітет центральний польський видав недавно в лозку, в котрій висловлює, що лише wspólnem działaniem Polaków i Rusinów możemy osiągnąć lepszą dolę, однак, на скільки нам відомо, нічого не зробив задля того спільного ділання і між сам комітетом а головним руским комітетом нема ніякого компромісу. Се й найліпше показують затверджені

го боку то дім бурей; великий, правда? Але-ж бо й є в ній дівчата, і хлопців і дівчат, на сотки їх числити. Більшу половину з них удержуємо даром. Треба було до того і господарських будинок; они стоять там дальше. А ту Народна Торговля, великий склеп, найбільший на всі Чернівці. Місто почало розвивати ся щораз ширше і тут для Торговлі місце знамените. — А город як вам подобав ся? Чи не гарний? Особливо як засіяють в ній вечером електричні лампи, дівтора наша не може наїшити ся. Тут і ми собі походжаємо літом. Ходім тепер перед школу. Бачите статуу Федьковича посеред зільника? Того зільника пильнує дівоча бурса та ще й як пильнує! Діти люблять того поета в сердаку гуцульскім... Уміють поважати борців народних...

Під такою силою нових вражін я старий зовсім знеміг ся. Невже-ж те все правда? не казка? не сонна мрія?

— Як же ви — питаю ся у єго молодого товариша — дійшли до того? Адже то великі суми коштів!

— Сам нарід зложив! Ви ще певно памятаєте ті часи — а я знаю їх з історії — коли наш нарід прозрівав, розглядав ся недовірливо в євйвіт, дороги шукав собі... Такий стан тривав до кінця минушого віку. Але небагом потім надано конституюцію в Росії — і наш нарід на всіх руских землях рушив ся, мов пчоли на яри до роботи. Як чоловік, що посидить довгий час у темниці, мусить відтак помалу привикати до євйвіта сонця, поки з радістю побачить, який сей євйвіт гарний, так і нарід, позбуваючись темноти духа, спер-

шу не вірить, не може привикнути до євйвіта; але привикнувши сам бажає сонця, сам тужить за євйвітою, сам єї спомагає. Настали нові часи, нове молоде покоління, котре завдяки патріотичному учительству передовім, а відтак і буковинському духовенству, котре до Русинів пригорнуло ся, так щиро почало інтересувати ся народними справами, що до десяти літ доказало більше, ніж перше за ціле 19. столітє. Вечером побачите золоту книгу, де виписані добродії, що жертвували свої гроші на народні цілі. Памятаю н. пр., що богате село Брідок зложило само 25.000 корон, не відразу, але до кількох літ. Топорівці зложили 5.000 корон, Дорошівці 20.000 корон — Товтри 20.000, Вікно 15.000, Самушин 20.000, Веречанка 10.000 корон і так різні села. Що року складали то більшу то меншу суму на народні цілі; ніякого євйвіта і празника, весіля і хрестин, забав і розривок домашних не минули, щоби по кілька сотиків не скинути ся. Так не раз про жарт зложили при першій ліпшій нагоді з десять корон. Богатші газди давали й тисячі. Гуцул Дьордій Федорук записав сто фалеч поля на Народний Дім. Єго портрет ви бачили в салі. Другий господар, Костакій Миронук, вмираючи бездітно, весь євйвіт масток — близько 300.000 корон — записав на буреу. Єго портрет висить в салі бурей. Старенький селянин з поморщенем лицем, так і дивить ся добродушно з портрета на ту дівчату, що благословить єго. Кілько дітий могли ми утримати даром і виховати завдяки єго фундації! Інтелігенция, знаєте, вміла походити коло справи. Як би не

один учитель, що довгі літа коло того фундаменту бурей ходив та навчав єго, як найліпше користно гроші ужити і вічну памятку по собі зіставити, то може би він був і не записав. А так дав ся пересвідчити старенький і добре зробив. Красного памятника не міг собі і бажати. Декотрі села наложили на себе правдивий податок народний; дійшло до того, що як богач давав корону, то біднійший, щоб єго засоромити, давав дві, а тоді богач витягав десятку і таки переміг біднійшого. Жертволюбність настала велика; приклад робив євйвіт; ніхто не хотів бути гіршим. Правда, що й інтелігенция в нас горячо-патріотична; не така, як була при кінці минушого віку.

Зложений гріш став ріжними дорогами вертати ся знов в нарід. Н. пр. нашої „Гуцульської газети“ розсилаємо селянам близько 20.000 даром. Чи то не спомагає євйвіту? А народних шкіл і ремісничих удержуємо самі вже близько сотню. Все можна зробити, коли тільки інтелігенция хоче попрацювати коло народу, а сам нарід арозуміє цілі і добро євйвіти. — Та пора вже нам на кладовище, на відкрите памятника...

Кільканайцять тисяч людей злягло кладовище на Горечі. Євйщеників звиш сотня. Наєтрій торжественний. По молитвах за упокій душі буковинського євйвіта, при котрих євйвивав хор зложений з двох-сот євйвітків, по кількох промовах Буковинців, Галичан і Українців, відселено величавий, мармурний памятник незабутного поета. Між иньшими старенький, 80-літній Гуцул, що памятає ще Федьковича, простими та горячо відчутими словами

уже польським комітетом кандидатури для східних повітів краю, де центральний комітет попоставляв своїх кандидатів також там, де виступають і затверджені вже кандидати головного комітету руского. Ми вже давніше вказували на те, що вельми неволітично було-б, коли-б Поляки консерватисти, котрих репрезентацією єсть центр. комітет, бажали втрати свої на заході винагородити собі захопленням мандатів на сході. Однак в складі теперішнього центр. комітету не нашлись ся, як видно, люди ширшого політичного погляду. Се також показує, на скільки правдиві були вісти, ширені органом т. зв. незалежних „Дѣломъ“, наче-б то головний руский комітет висів на ласці центрального комітету“.

Головний руский комітет виборчий на своїм засіданні дня 17-го вересня затвердив дальші кандидатури: 9.) На округ виборчий Надвірна — о. крил. Корнила Мандичевского з Надвірної; 10.) на округ виборчий Богородчани — п. Михайла Кульчицкого, начальника суду повітового в Богородчанах; 11.) на округ виборчий Городок — п. Дениса Герасимовича, радника і начальника суду в Янові; 12.) на округ виборчий Городенка — п. Володимира Шухевича, професора у Львові.

У списі кандидатів на послів в ч. 100 „Буковини“ було сказано між иньшим: „В Борщеві поставили москвофіли кандидатуру Дорундяка“. Так нам написав наш дописувач з Львова і в тім випадку помилив ся, бо не москвофіли поставили кандидатуру Дорундяка, а народовці. З тої помилки вивели наші противники преріжні здогади і підозріння, в котрих нічого більше не видно, тільки пристрасти виборчі. Як би ми так хотіли вибирувати всякі похибки у наших противників, то назбирили би їх далеко більше, ніж у себе. На інсинуації не чуємо потреби відповідати. На галицькі вибори дивимось безпристрастно і здалека, в сам розгар їх не мішаємось, а своє слово про них вже сказали і ще скажемо. Думаємо, що необъективности ніхто нам не закине.

Вибори до віденської ради громадської.

—0—

День 17. вересня с. р. стане для Вдні і німецької партії ліберальної пам'ятним. Стало ся, що можна було вже давно предвидіти, а чого німецька партія ліберальна найбільше побоювала ся: антисеміти побідили у Відні при виборах до ради громадської на цілій лі-

нії. Побіда антисемітів у Відні має не лиш чисто місцеве але й трохи ширше політичне значінє. До недавна ще був Відень одною із найсильніших підпор сполученої німецької лівниці, але в міру того, як зростав антисемітизм в столиці держави, слабла і та підпора. Ліберали зі страхом споглядали на то, а шукаючи за причинами добачили їх також і в поступованю правительств; они докоряли довійшим правительствам тим, що ті правительства давали можливість розрости ся антисемітизму і домагали ся від правительства енергичнішого виступленя против сеї партії. Треба пригадати собі ті часи, коли то ліберальна партія виступала навіть против міністра Пленера, свого члена, докоряючи ему, що він замало уживає свого впливу в сїм напрямі. Коли при виборах в квітні сего року антисеміти на 138 член в ради громадської здобули собі аж 64 мандатів, пішов в ліберальній партії немалый страх, а ще більший пішов, коли в маю с. р. д-ра Люеґера, проводиря антисемітів, вибрано першим вице-сирмістром. Звістно загально, як ся справа закінчила ся: остаточно правительство мусіло розвизати віденську раду громадську і за 600 літ перший раз у віденським ратуши засів правительственный комісар. Розріст антисемітизму у Відні був між иньшими також тою, хоч найменьшою причиною, котра спонукала німецьку лівницю і довести остаточно до того стану політичного в нашій державі, який маємо нині.

Коли німецькі ліберали сподівали ся, що нові вибори до віденської ради громадської дадуть ліпший, користнійший для них результат, то грубо помилили ся. Вся ліберальна праса з передовим органом партії N. Fr. Presse доказує згідно, що вже нині можна на певно сказати, що антисеміти будуть мати у віденській раді громадській більшість і що др. Люеґер стане бурмістром. N. Fr. Presse з резигнацією визнає лібералів, щоби они не тратили вдваги, не розбивали партії, не клонили ся перед авантюриком а вистояли в борбі виборчій аж до кінця. Одну потіху знаходить для себе головний орган ліберальної партії в тім, що навіть феодальні і християнсько-соціальні органи прийшли нині до того переконаня, що віденські вибори вливають і на державу, що політична акція, яка виходить з віденського ратуша, розстигає ся також і на Раду державну. Виходить з сего ясно, що ліберальна партія як і давнійше возьме в свою програму борбу з антисемітизмом а в дальшій консеквенції виходить з того, що й новий кабінет буде мусів мати на увазі сю справу, коли схоче еперти ся між иньшими і на сполучен й німецькій лівниці.

білети і з добровільних датків зібрало ся 20.000 корон і ту суму зараз призначено на стипендію ім. Ю. Федьковича. По концерті наступила забава, але я вже був такий втомлений вражіннями, що ледви дихав. А тут завтра ще представленє театральне; будуть „Довбуша“ грати. Чую, що багато гроша видали на нові декорації. Треба буде піти... Ох! який же я втомлений! Звичайна річ, старість не радість...

Ну, і хто би був сподівався, що Русини так дороблять ся! Га! коли так, то і я не гірший; маю я там зложених троха гроший; не багато того буде, яких 20.000 корон — треба їх дарувати Народному Дому. Вже він їх аужиткує добре. Для кого мені лишати? Прожив цілий вік самітно, а смерть уже за плечима. Нехай мають по мені памятку...

Крикливий будильник мій, наставлений на шесту годину, став так дзвонити на цілу хату, що я на рівні ноги зірвав ся. Протирало очі... тру чоло рукою... Дивлю ся на стіну: а там стінний календар показує мені: 20. вересня 1895 р. Не вже-ж те все мені тільки снило ся! Яке-ж гірке розчарованє!

Розчарованє?! — Буковинці, кріпка галузе великого народу, чи вам такі сни не снять ся? Чи ви не бажаєте собі, щоб ті сни здійстнили ся? Бажаєте собі? А коли бажаєте, так дбайте-ж, щоби то правдою було, а не сном!

Евмен.

Вибори, котрі відбули ся у вівторок, виказали страшну неміч лібералів, а величезний зріст антисемітів. Заразом годить ся назначити, що помімо небувалої доси участі в виборах не було поважнішого заколоту, що тим більше гідне уваги, що сям разом борба між обома сторонами була незвичайно завзята. Третя курія виборча вибирає 46 радників; з тих доси було в руках антисемітів 34, а лібералів 12. Результат виборів у вівторок такий, що всі мандати дістали ся антисемітам, лише в дільниці Фаворітен прийде до тіснійшого вибору між антисемітом і німецьким націоналом. Партія ліберальна не одержала ні одного мандату.

Числа відданих голосів виказують величезний зріст антисемітизму в Відні. В році 1891 (при послідних громадських виборах) було в третій курії виборчій голосуючих 51.570, з тих голосували лише 36.365, т. е. 70 процент; на антисемітів припало 20.688 голосів, т. е. 57 процент, а на лібералів 14.803 голосів, отже 42 процент. При теперішних виборах було управнених до голосу аня 54.680, а з них голосувало 40.878, значить 79 процент. З тих 40.878 голосів віддано на антисемітів 30.710 т. е. 73 процент, а на лібералів лише 7.348 голосів. З зіставленя чисел виходить, що голосуючих прихильників антисемітизму приросло в послідних чотирох роках около 10.000, а ліберали за той час втратили 7000 виборців. При теперішних виборах вибрано найвиднійших проводирів антисемітської партії як Люеґера, Порцера, кс. Візінґера, Свободу, Польцгофера, Греґоріа, Купку, кс. Лячку, Штайнера і п.

Перегляд політичний.

— Нове дефінітивне австрійське міністерство, котре з початком місяця жовтня має вступити на місце теперішнього урядничого міністерства, вже цілком зложене. Міністерство Кільмансеґа сповнило серед трудної ситуації свою тяжку місію, зробило честь австрійському урядництву, бо вложену Є. Величеством на него задачу сповнило совістно: бюджет на рік 1895 ухвалено, нову цивільну процедуру прийнято, а окрім того ще деякі принципиальні рішеня запали в поодиноких міністерствах. Треба признати, що провізоричному міністерству годі було дальше сягаючи проєкти перепроводити в житє, а що то міністерство з самого початку мало характер провізоричний, о сїм не можна було після кількарізних заявлень ґр. Кільмансеґа сумнівати ся. Ситуация парламентарна не змінила ся, она лишила ся так само трудна, як при розпаденю коаліції. Сего зовсім не запізнає ґр. Казимир Бадені, що видно також з способу, як він взяв ся до зложеня нового міністерства. Бувші коаліційні сторонництва відчужені собі, а на умірковані партії зачали мати деякий вплив радикальні елементи. Так виглядає тепер парламент і до такого парламенту має ґр. Бадені звернути ся з великими задачами. Тому не сьміє, коли взагалі нове міністерство має сповнити свою задачу, такий парламент мати вплив на міністерство. На се звернув, як видно, ґр. Бадені вже свою увагу, бо склав нове міністерство з людей, котрі не суть членами парламенту, а відзначають ся фаховим знанєм; з другої-ж сторони ґр. Бадені не впускав ся доси в жадні переговори з яким небудь сторонництвом і таке поведєнє задержить аж до отвореня осінньої сесії ради державної. Імовірно дня 22-го жовтня відбуде ся перше засіданє, а на нїм викладе ґр. Бадені свою і свого міністерства програму. В тій програмі містить ся передовсім нова реформа виборча, а з того видно, що ґр. Бадені не думає операти ся живому і справедливому жаданю виключених доси з політичного життя низших клас помімо зазначених в сій справі трудностей. Дальше стоїть в програмі нового міністерства переведєнє податкової реформи, котра вже за коаліційного міністерства майже була до кінця ухвалена. Новому міністерству не трудно буде, деякі точки, що були так сказати-б „камєнем преткновєнєя“, сунути, а в такім разі треба надїяти ся, що

які висказав своїм тремтячим голосом, зворушив всіх до сліз. Тої хвилі не забуду до смерті. Я так і заплакав та з зворушення мусів приїєсти на могилку. Боже! Боже! тепер би тільки жити мені, а мої дні вже почислені... Благослови, Господи, ту патріотичну громаду, що чув ся, як одна родина...

Великою лавою став нарід вертати до „Народного Дому“. Ще був час на концерт, отже всі реальности Народного Дому залагали тисячі народу. Хоч як уже мені старому ноги не служили, а я пішов розглянути ся. Зі всіх сторін зїхали ся люди, хоч навіть села устроювали у себе свої власні концерти в честь Федьковича. Ту люди знад Дністра, ту знад Черемошу, там знов зїхали ся з ферій всі бурсаки; ту бачу депутацію з України — мені аж голова крутить ся у тім натовпі народу.

І довелось мені, певно остатний раз перед смертю, почути величавий концерт на честь Федьковича. В салі Народного Дому, освітленій електричними канделябрами, зібрав ся тиск народу; галерії залагли бурсаки. На естраді серед зелени красував ся портрет Федьковича, мальований ще сучасним ему майстерм. Почались продукції. Найкрасні концерт, які я коли чув, блїдали перед сям. Могучий хор співав пісні его, яких уже тепер не потрафить ніхто писати. Оркестра, зложена в вихованців бурси, відіграла знаменито кілька творів. Була ще й друга оркестра, військова.

Та де мені старому й описати сей концерт!... Цілі привітні промови понадходили телефонами з різних сторін руских. Одушевленє було таке, якого я й не затирав ніколи. За

реформа податкова буде ухвалена, коли деякі елементи не будуть опозицію уважати цілюю свого існування. Але безперечно найважливішою задачею нового міністерства буде відновлення угоди з Угорщиною, котра має як найбільший вплив на фінансові і економічні інтереси Австрії. По новім міністрі фінансів др. Білінґс-кім треба сподівати ся, що з'уміє інтереси нашої держави охоронити перед всякими стра-тами. В сих справах потребує нове міністерство як найсильнішої підпори заступників на-роду і гр. Бадені мабуть не дармо надієсь тої підпори від патріотичних і уміркованих послів, тим більше, що здає ся приготованим, сильною рукою придавити всякі скрайні аспірації.

Не менше важною різю загальної ваги-суть вибори до віденської ради громадської. Як випали они в третім окрузі подаємо на нинішнім місці, а тут хочемо лише дещо про вибір з другої курії сказати, котрий відбуде ся в по-недїлок, дня 23-го с. м. Вже при послїдніх громадських виборах в 1891 р. мали антисе-міти на 18.514 голосуючих 8951 голосів, а лібера-ли 9392; а мандатів мали антисеїти з сеї ку-рії 24. Коли-б їм вдало ся задержати ті 24 мандати, то антисеїти тим самим мали би вже більшість, а один з видніших проводирів їх, др. Патай, заявив дописувачеві якоїсь угорської газети, що антисеїти здобудуть 30 мандатів, але їм головнo іде о середмістє, котре лібера-ли доси уважали своєю твердиною. Нема сум-ніву, що антисеїти будуть в радї громадській мати більшість, а тим самим зможуть вибрати бурмістра після своєї впадоби. Ходять вісти, що не др. Люеґер має стати бурмістром, а князь Альойвій Ліхтенштайн, бо антисеїти не хочуть за богато дразнити лібералів і свою побїду визискати в безвзглядний спосіб.

Як ми вже попередного разу донесли, ви-бори до дальматинського союму з сїльських ку-рий вже скінчили ся, і то з тяжким поразенєм Італійців і дальматинських панславїстів під проводом ке. Біянкїніого. Натомість вийшло з тих виборів побідносно сторонництво славян-ських народовців з проводирем др. Кляїчом на чолї. Сего тижня відбули ся вибори в палат торговельних, котрі видали такий самий ре-зультат.

Нїмецький канцлер кн. Гогенльогє вер-нув до Берліну і в цілком задоволений з своєї подорожі. Підчас єго перебування в Петербурзі ровнесли ся вісти, що між ним а нїмецьким ці-сарем повстало непорозумїне з тої причини, що цісар заявив ся за внесенем устави против перевороту, а кн. Гогенльогє тому спротивив ся. Отже National Ztg. в тій справі заявляє, що та вість є неправдива, бо цісар взагалї не думав о такій уставі, отже не може бути й бе-сїди о якимсь непорозумїню або уступленю кн. Гогенльогєго.

В Італії розпочали ся торжества з на-годи 25-літнього ювілею занятя Риму італїян-ськими військами. При отвореню тих торжеств прийшло до розриву, в котрих взяли участь так републиканці, як клерикали, як також при-хильники соціалїстів. Полїція мусїла робити порядок. Загально замїчено, що представителї т. зв. католицьких держав: Франції, Австро-Угорщини, Іспанії, Португалії не брали участі в тих торжествах. Папа не видав, як того спо-дївали ся, окремої енциклїки.

В Бельгії одержав клерикальний закон шкільний королївску санкцію.

В Болгарії ситуація як перше так і тепер неясна. Köln Ztg. запевняє, що замір оголошення незалежності Болгарії був, імен-но тоді, коли знаний комунікат, адавало ся, анїве-чив всякі надїї Болгарії на протекцію Росії. Дальше оповїдає той кореспондент, що висо-ко поставлені особи з Софії телеграфували до Петербурга до компетентних сфер, щоби звід-там дораджувано кн. Фердинандови опущене краю. В такім разі міг би наступити єго по-новний вибір. Але князь не пристав на таку жертву. Що-ж до зміни § 38 тірновської уста-ви, то не потреба єго змінити, бо князєви при-слугує й без того право змінити віроїсповіданє

престолонаслідника. В сїй справі має президент міністрів Стоїлов пересправляти а митрополи-том Климентієм. — Цїкаву телеграму з Софії подає кореспондент Fremdenblatt-y, імен-но слова російського царя Николая до болгарської депутації. Цар мав сказати: „Мій дїдо сотво-рив Болгарію, мій батько боров ся о єї свобо-ду, а я піду в їх слїди і буду старати ся допо-могти Болгарії до спокійного розвою, отже до певної консолїдації. Надїю ся що приязні відносини з Болгарією небавом будуть відно-влені.“ — Що-ж до убійства Стамбулова, то ся справа цілком затихла. Сими днями одержала вдова по Стамбулові довірочні донесеня від незнатних їй осіб, що они знають убійників єї мужа, але боять ся пімети правительства і то-му не можуть сеї тайни відкрити, поки тепе-рішнє правительство не демісіонує. Видко, що дуже лихо стоїть з справедливостію в Болга-рії, коли поліція не може винайти убійників — до того она сама признала ся — а приватні люди кидають на правительство таке підозрінє...

— Сербія бачила минувшої недїлі ве-ликий збір найбільшої партії, партії лібераль-ної. Той збір тим важніший, що на нїм окли-кано бувшого реґента Рїстїча проводирем пар-тії і президентом центрального комітету того-ж сторонництва. Потім Рїстїч мав промову, котрої короткий зміст задля єї важности подаємо на-шим читателям: Сербія стоїть перед тяжкими задачами, а на півострові балканськїм спокій зачинає ся заколочувати. Дає ся чути далекий гук, але хто знає, чи не є він близький, як не-одні судять. Сербї не мають причини виклику-вати неспокою, але они мушуть бути приго-товленими на всякі важні випадки і не сьмі-ють допустити до найменшого ушкодження сербських інтересів. Султан може той ворохо-бний рух успокоїти справедливими реформами і рівноуправненєм всіх народностей в Македо-нії і Старій Сербії. Сербія єму в тім не буде на перешкодї, але треба зважати на те, що Македонія є також patrimonium сербської на-родности. З того можуть вийти заколки, і то-му мусить Сербія старати ся о зміцненє воєн-ної сили. Дальшою важною справою є реформа фінансова і ревізія конститутції в 1888 р., бо теперїшня конститутція в 1869 р. є вже заста-ріла. Сею дорогою ліберали сербські ішли і дальше їти муть.

— Вірменська справа зачинає ся мало-по-малу розяснювати. Турецкий султан вкінці подав амбасадорам європейських держав меморіал, в котрїм по часті згоджує ся на предложєне тих амбасадорів з дня 11-го мая с. р. Той меморіал містить пять точок, а імен-но: 1) Всї урядники адміністративні з виїмкою правительствених президентів і намістників будуть відповідно до мешканців іменовані зпо-між турків або християн; 2) в жандармерії можуть офіцерами бути також християни; 3) начальників громад вибирає рада старших; 4) громади мають право удержувати громадську поліцію; 5) в Царгородї буде устанавлений комітет надзорний, зложенний з Турків, котрі будуть переговорювати з трьома амбасадорами європейських держав безпосередно, а не чере-з міністерство заграничних справ. Так отже в тім меморіалї не прийнято предложєнь фінансових і судових а також деяких докладніших поста-нов що-до адміністрації. В дипломатичних кругах уважають, що на підставі того мемо-ріялу зможе прийти до порозуміння, лише Ан-глїя тим незадоволена.

В Хїнах вибухло нанозо повстанє; пов-станці палать і грабують, що їм попаде під руку. — Тумчасом між Хїнами, Росією і Фран-цією вже в недалекій часі прийде до поновної позички. Гроші має дати Франція за порукою Росії, але Німеччина при тій фінансовій опе-рації цілком поминена. В звязи з тою позич-кою стоїть заснованє російсько-хїньського банку, до котрого Франція має доставити 9/10 цілого капіталу. В тій справі вїїхав вже російський міністер фінансів Вітте і директор петербур-ського інтернаціонального банку Ротштайн до Парижа.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 21. вересня 1895-р.

Іменованє буковинського православного ми-трополита наступить не зараз, як заповідав ча-сописи, але з кінцем жовтня, або й троха піз-нійше, коли нове міністерство почне урядувати.

Др. Олександр Колесса одержав від міні-стерства просвіти позволенє, не в Чернівцях але у Львові вккладати про руску мову і літературу.

Помилуванє засуджених в процесї о мемо-рандум семигородських Румунів наступило скорше, як можна було надїятись, імен-но вже дня 17-го с. м. Засуджених випущено з в'язниць о годї 2-їй, а они прийняли ту радістну вість з одушевленим кликом „Най жне наш король! най жне угорське правительство!“ Всї засуджені хочуть вїїхати до Відня, щоби цісарєви подякувати за уласкавленє.

Чеську народописну виставу в Празї відвіда-ло до дня 16. с. м. 1,498.607 осіб за платними бі-летами. Та вистава буде отворена до дня 20. жовтня, отже Чехи надїють ся, що число гостей дїйде до 2 мільонів.

Подяка. Учитель п. Албін Носїєвич зібрав на весїлю учителя п. Стефана Семенюка з Чор-ногуз на „Народний Дім в Чернівцях“ 4 зр., за що видїл сего товариства складає добродїям щи-ру подяку.

Посвяченє нового будинку гімназїального в Сучаві відбуде ся дня 4-го жовтня с. р.

Підвисшенє проценту. Дирекція буковин-ської щадничої каси рішила дня 17. с. м. під-виспшити відсотки в справах векслевих з пять на пять і половину.

Чи так оно у нас? Від одного песимїста-Русина дістаємо таку замїтку, котра має містити характеристику Русинів. „Видали ви — питає ся він — у нїмецьких журналах ілюстрації до: „Was-muth's Hühneraugenringe in der Uhr helfen sicher“? Там і рисунок і фантазія і типогра-фічне виконанє прекрасне. Рисунок таких вїї-шло вже тьма, а всї захваляють Васмута Hühner-augenringe. Я маю один нагніток на носі і він менї допікає не раз гірше, ніж всі москвофіли раз-ом, але я таки Васмутових перстєв і не про-бував. Чому? Чи менї докучливий нагніток такий дорогий? Ні! я рад би єго позбути ся, але я не довірчивий Русин, волю терпіти, а не пробувати. Я з цікавостію приглядаю ся американьско-ні-мецькій ілюстрованій рекламі, подивляю фантазію Німця, що видумав такий спосіб реклами і так богато платить за него; я би рад, щоб хоч — розуміє ся, не для реклами — наші образ-кові видавництва мали такі ілюстрації і таких рисовників, словом ріжні думки викликає у мене така реклама, але нагніток свій я терплю, бо я Русин, що не любить пробувати, чи що pomoже. А тут менї все здає ся, що як би ті „перстєвї“ зовсім не помагали, то й така реклама не нагна-ла би фабрикантови тїлько грошей, щоби єго на такі оголошеня стати. Отже в результатї по ріж-них думках — доходжу до висновку, що у Руси-нів реклама не має значня, посвідченя поваж-них людей безвартїстні, фантазія винахідників безцїльна, словом нема способу захвалити Руси-нам хоч би і як пожиточну та красну річ. Вони подивують ся, що є щось таке між Русинами, скажуть се й другим, але набути сю річ не хо-тять. Така моя думка про Русинів“. Чи має ра-цію сей песимїст?

Про огні на Буковині. Після урядового спра-возданя було в 1892 р. в громадах 158 огнів, при чім 241 хат ушкоджено. З тих були 82 по-криті соломом, 155 деревом, 4 хати з иньшим покритєм. Виразно замїчає ся, що жадна з по-горїших хат не була покрита цеглою, металем або лупком, а се напминає людей, щоби дахи своїх хат робили з огнетрєвалих матерїалів. З ушкоджених хат було 65 обезпечених, а се знов сумний знак, як мало у нас на Буковині розширена інституція обезпеченя. У 14 погорїл-ців був і рухомий маєток обезпечений. Шкоди обчислено на 113.749 зр., а на рухомім маєтку

на 55.346 зр., отже разом на 169.095 зр. Що-ж до причин огнів, то огонь був підложений в 5 випадках, котре то число в порівнянню з таким числом в інших провінціях є дуже мале. Причиною огню були діти в 9, а дорослі в 21 (!) випадках; в 15 разів причиною була недостаточна остерожність, в 4 недостаточне чищення коминів, а в 2 випадках неосторожне употреблення огню в фабриках. В найчистіших разках — 100 — причина огню незнана.

Страшне нещасте. На шляху Байрут-Дамас впала іскра з локомотиви на вагон і сей зачав горіти. Подорожні вправді дали знак о небезпечности, але машиніст не відважився на стрімкій дорозі задержати потягу. Коли-ж вкінці потяг став, два подорожні вже цілком згоріли, 8 було тяжко ранених, а багато інших легко. Машиніста і его помічників увязнено.

Страшне розбійниче убійство. На дорозі від залізничної стації Чернівці до Серету стоїть коршма. Властительку Річку Розеншток знайдено на підлозі в кусники роздерту, кров обрискала стіни, а в цій хаті були сліди страшного злочину. Річка лежала розкинена, стілі шафа розбиті. За злочинцем пошукує жандармерія.

Місто Фрізах в Каринтії, гарне містечко, згоріло до тла.

Незнана причина. В Тернополі засів на лаві обжалованих дня 16-го с. м. Антох Витайло, селянин з Ягольницької старої, що вночі на 4-го червня с. р. убив задля якоїсь малої причини в страшний спосіб свою жінку Марію. Лікарські оглядини вказали, що Витайло розбив макогоном бідній жертві цілу голову і лице на дрібні кусники. Що було дійсною причиною незгоди між сусідами, не можна було вкрити, то лише певне, що убита була дівчиною дуже скромною і моральною і такою лишилася, коли вийшла замуж, що виходить з зізнання різних свідків. Свідки potwierдили також, що й обжалований, котрий числить донева 23 роки, вів аж до убійства спокійне і трудяче життя а уряд громадський виставив ему дуже добре свідоцтво. Обжалований боронить же тим, що допустився убійства по пиятому та що не був цілком шасливий з жінкою, бо она називала его смаркачем і оглядала ся за другими паробками. Судні присяжні potwierдили одностайно питане в напрямі убійства, а трибунал засудив Витайла на 7 літ тяжкої в'язниці заостреної постом.

Вигадач кравець. Один кравець в Берліні зробив комітетови промислової вистави, що має там відбутися на другий рік, предложение, що устроїть на площі вистави велику кравецьку робітню, в котрій гості будуть могли за кілька годин діставати готове одіне по ціні 25 марок (14 зр.) Крім того зобов'язався відчислювати від тої ціни 5 марок (3 зр.) если гість віддасть ему старе одіне. Комітет не дав ще доси відповіді промислому кравцеві.

Тріумф медицини. Під таким заголовком подає льондонська Pall-Mall Gazette таке: До послідних часів уважали лікарі сухоти горляні не довилічені і навіть не знали в який спосіб дати полекшу страшим болям, які сугь получені з тою хворобою. Др. Шмід з Франкфурта, а особливо др. Кравзе з Берліна, котрий почав в ліченю уживати квас молочний, одержали вже деякі користні результати своїх метод, але найбільшу заслугу в радикальній ліченю сухит горла здобув собі лікар варшавський др. Герінг. Его метода ліченя, котру приняла вже більшість спеціалістів, полягає на операції т. зв. „кіуретованню“, с. е. вишкребуванню внутр гортанки хорої ткани. Розуміє ся, що така операція вимагає великої зручності, та не кождий лікар може підняти ся єї і тому то дотепер не єсть так популярною, як би повинна бути. До того не єсть она средством універсальним та уздоравливающим у всіх случаях без винятку. Однак в часі 6-літних досвідів, др. Герінг в 20 випадкахвилічив цілковито, а в інших наступило поліпшене, або бодай усунене терінія так, що хорпий міг приймати поживу. Др. Герінг запрошений льондонським товариством лікарів-гомоїопатичним здавав там справу зі своїх досвідів і як подає згадана часопись, метода та знайде в Англії без сумніву велике поводжене.

Страшною смертю згинув в Ліоні у Франції 24-літній тамошний двигар Ейсет, котрий хотів показати велику відвагу і дав ся фотографувати у великій клітці з дикими звірятами тамошньої менажерії. Клітка та була зроблена так, що по єї середині була мала порожня переділка а з боків були переділки зі звірятами. Ейсет зайшов до тої порожньої переділки, мав там оперти ся об крати тої переділки, де був лев, і так дати ся відфотографувати. Лев спав; але Ейсетови було того за мало; він сягнув рукою через крати, щоб подразнити льва і нехотючи відсунув заціпку від дверців. В тій хвилі чинсочив лев, кинув ся на Ейсета і відкусив ему голову, а відтак вхопив тіло і затигнув до своєї клітки. Фотограф, що на то все дивив ся, так був перепудив ся, що в першій хвилі навіть мову стратив; коли опісля опритомнів і наробив крику, прибіг усмиритель звірят, та сторожі, але з нещасливого чоловіка остались були вже майже лиш самі кости.

Парохід на шинах. В поблизькості Копенгагена вибудовано парохід так, що він може пливати по воді і посувати ся на шинах. Проба з тим оригінальним пароходом видали як найліпші результати. Він призначений до їзди по двох озерах розділених вузьким пасмом землі, і переходить з одного озера до другого по звичайних шинах залізничних. На обох кінцях дороги водної виущені шини в воду і там сугь пришрубовані до сильних бальків. Серед двох рядів балів впливає парохід на шини, котрих положене докладно відповідає положеню колеса парохода. Так всуває ся парохід на шини і переїхавши скоро до берега другого озера, спускає ся в той сам спосіб до води. Парохід має сильну машину, котра після потреби сполучена з колами або шрубою. На пароході помістять ся 77 пасажерів.

Американський помисл. Все, що належить до порядного похорону, отже похоронні пісні, нагробні бесіди і молитви, будуть — так думає американський грабар з Гревсенд — повнати фонографі. При похорні 15 місячної, незвичайно великої дитини Августі Бір зроблено пробу з тим винаходом Едізона. Коли родина помершої, котра важила 40 кілограмів, зібрала ся над гробом, відмовив фонограф передовсім Очешам, і то голосом найліпшого похоронного бесідника, потім відіграв похоронний квартал Мозарта, а вкінці трогачу похоронну пісню — чим і скінчив ся похорон. Очевидно людий було дуже багато, а промисловець з Гревсенд буде певно мати багато замовлень, бо то в Америці діє ся. Лише священники і півці з того винаходу не будуть задоволені.

Нема нічого нового на сьвітї. Ми в однім з попередних чисел донесли про анархістичний замах на секретаря париского Ротшильда ексельдунчим листом. Як потім розсліди показали, злочинець не винайшов жадного нового помислу, а пішов лише за взірцем ірландських Феніанів. Перед десятима роками підчас ірландських розрухів одержало багато англійських послів такі листи з тим самим вибухаючим средством. На щасте остерожність охоронила тих послів від злих випадків. Рівно-ж без успіху одержали бувши французькі міністри Констанс, Етієн і Трель гарно оправлені книжки, котрі при отриманю мали вибухнути. Забиване людий на віддалене сягає далеких часів. Папа Климентій XII. помер через отроєне восковою свічкою, котра при паленю видавала убійчі гази. Затроєні рукавички мали спонукати смерть Дон Жуана д'Австрії. В Італії винайшов якийсь князь Савеллі особливий спосіб убійства. До своєї жертви сказав: „Возьми сей ключ і принеси мені з тої шафи паперу“. Коли жертва хотіла ключем отворити шафу, висував ся з голови ключа затроєний штифт і колов жертву в долоню. Против затроєня тоді не було средства. Соромна то історія помисловости чоловіка!...

Дивне весіле. В італійськміх місті Турині подружжили ся в перших днях сего місяця два близнюки Гуго і Гуїдо Палаці з близнючками Евфразею і Віргінією Тевенет з Туріна. Обидва брати подібні до себе до непізнання, тож сама сестри.

Відкрите великих золотих покладів завдя-

чують люди майже все чистому припадкові. В році 1857 шукав убогий чоловік своїх ослів і наткнув ся при тій нагоді на поклади золота в Гіані, за котрими дармо глядав Вальтер Ралег. Поклади золота в Новій Шкотії відкрив 1861 року один чоловік, котрий задержав ся над потоком, аби напийти ся води. Він побачив між рінею кусник золота; сгав далше шукати і показало ся, що надібав поклад. Копальні золота в Північній Кароліні в Америці, відкрив одного дня хлопець, що пішов до ріки купати ся. Він підкнув ся на якимсь жовтім камені. Коли каміневи ліпше придивали ся, показало ся, що то була груда золота, 25 фунтів ваги. В Каліфорнії, славній з богатства золота на цілій сьвіт, відкрив его якийсь Джеймс Маршал, коли копав в огороді цебулю. Він побачив на рускалі між глиною жовтий порошок, в котрім відтак пізнав золото. Славні копальні ірландські копальні золота в Віклов відкрив случайно чоловік, що дія розривав пішов ловити рибу до ріки. Двадцять літ добував з ріки золотий пісок, не сказавши о тім нікому. По тім часі оженив ся з молодою бідною дівчиною і відкрив єї свою тайну. Але жінка рада собі, що чоловік одурів і розповіла о своїм піббі нещастю всім приятелям. За дві місяці, як люди кинули ся й собі до ріки шукати золота, добули его на суму 150.000 зр.

Довги Європи. Пересічний смертельний чоловік може потішити ся, коли побачить, кілько то довгу має стара Европа. Довг Франції виносить 24.759 мільонів марок, або на кожного мешканця по 640 марок; Англія, котра ошановує всі моря сего сьвіта, має 13.447 мільонів марок довгу, отже на кожного єї мешканця припадає 345 марок; Італія 9.954 м. л. марок, на особу 325; Австро-Угорщина 6.455 м. л. марок, на особу 300; Німеччина 13.121 м. л. марок, на особу 260; Росія 14.895 м. л. марок, на особу 123; Португалія 3.133 м. л. мар., на поодинокого мешканця 600; Греція 760 м. л. марок, на особу припадає 300 марок. Взагалі винесить довг європейських держав 110.000 мільонів марок, а числячи степені процентовий по 4, то платять ті держави річно 3.850 мільонів марок процентів...

Стамбулов Звістно, що Стамбулов довго шукав для себе відповідного заняття, поки кинув ся в політичне життя, але певно мало людям звістно, що великий болгарський патріот був і поетом. Російський газетяр Бурінг, котрий в 1877 р. мешкав у Букарешті, розповідає, що одного дня приніс ему Стамбулов том своїх поезій. Передовсім зачав поет газетяра о своїй прихильности і на доказ, що й він сам є дивним, показав одно число свого дневника „Молода Болгарія“. Богато говорив про великих болгарських патріотів, одушевляв ся їх ділами, а вкінці видобув з лівого чобота один том „Поезій і пісень“. В них не можна було винайти якихсь романтичних стихів, але за те багато скарг против деспотів, котрі гнетуть свій нарід. Тоді він ще не міг знати, що й ему прийдє ся пізніше сильною рукою провадити свій нарід до порядку і часом виступати яко деспот против ріжних — як думав — ненапатріотичних змагань деяких Болгарів.

Потішитель вдови. Нововідкриті копальні в західній Австралії, котрі пригитають тільки мужчин, є властиво обіцяною землею для жінок, бо там великий попит на жінки. Чому оно так послухайте: Коли недавно тому молода жінка втратила свого чоловіка, зараз осявідчили ся їй всі мужчини, котрі мали якісь зносини з єї чоловіком підчас его слабости, а іменно: аптикар, котрий робив лікарства; лікар, котрий лічив помершого; предприємець похоронів, котрий его вложив до гробу; священник, котрий его похоронив, а вкінці й грабар, котрий его в землю закопав. Але замість вибрати одного з тих п'яток кандидатів, котрих одинокою заслугою було, що врядили єї чоловіка на тамтой сьвіт, молода вдова дала свою руку шестому кандидату, властительови дому. Тим она сплатила разом і довг за помешкане, а був він вже немалий.

Розбите вертгаймівської каси. Львівські злодії довершили такої штуки, що можуть рівняти ся з найзручнішими міжнародними злочинцями. Іменно при улиці Валовій ч. 8, де єсть гостин-

вця Гарфункля до пізна отвореїа, находить ся підручний магазин головної львівської трафіка. До магазину входить ся з сїний вузким заслоненим переходом коло сходів. Отже в часї між суботою вечером а понедїлком рано добули ся до того магазину злодїї і розбили там тяжку залїзну вертгаймівску касу та забрали з неї 200 зр. готівкою і золотий годинник. Акцію кредитового банку на 1000 корон і дві кредитові акції по 100 корон, викинули злочинці на землю. Злодїї перевертїли двері каси від переду сталевим сверликом, а відтак порозбивали долотами і залїзними дротами двері та замок до крихти і дібрали ся до середини. Знатоки кажуть, що так розбити касу могли лише люди добре обзнайомлені з устроєнем кас і виправні в слюсарскім званю.

Шпиталь для звірят. В недавно виданих памятниках подорожи довкола свѣта Архикнязя Франца Фердинанда д'Есте есть опис шпиталю для звірят в місцевости Пінжраполь коло Бомбаю в Індїї. О числї нещасних сотворїнь, котрі находять там на старість притулок, можна мати понятє, що самих коров есть там 400, а всі пригадують ті біблійні корови, що мали представляти голодні роки. На особнім подвірїю і в особних будинках містять ся кождий рід звірят. Суть там віддїли для коней, псів, малих овець, папуг, курей, голубів і т. ин. Шпиталь заложен завдяки записови одного мільонера Індїйця. Удержанє шпиталю коштує величезні суми.

НАУКА, ШТУКА І ЛІТЕРАТУРА.

(Нові книжки.)

У нас за остатних двайцять лїт починали ріжні видавці вже кілька разів видавати так звані: *Дрібні бібліотеки*. Мали они надїю таку, що, коли у Русинів гроший нема на великі книжки, то на брошурки їх певно є стати. Але всі видавці видко зле виходили на своїх видавництвах, коли переставали видавати свої „бібліотеки.“ Може бути, що декому й вертали ся часом гроші за наклад, але вертали ся так по малу, що на правільне видаванє бібліотеки їх скупи звичайно засоби грошеві не вистарчали. Щоби дрібна бібліотека могла удержати ся, мусить мати на кождий випуск зараз що найменше 500 відборців, а такого числа відборців годї у нас найти. У нас ще не було випадку, щоби яка брошурка, хоч змістом цінна, але ціною дешева, розійшла ся до року в 1000 примірників. Про більші книжки і казати нема що; на них попит дуже а дуже малий, дарма, що про неодну книжку критика висказує ся дуже прихильно. Найлучшим доказом на се (а таких доказів можна би зібрати більше) єсть то, що мимо так широко розвиненого культу Шевченка, критичне гарне виданє „Кобзаря“, котре товариство ім. Шевченка коштувало грубі гроші, доси дуже мало розійшло ся і попиту на него нема.

Не помагав видавничому рухови ніяка критика, ніяка реклама, — наші літерати пишуть для двох-трех соток читателїв, а прочі Русини мабуть обходять ся зовсім без книжок. Як така байдужість інтелїгенції кривдить страшенно і морально і материяльно авторів і видавців — о тім чей не треба розписувати ся; се можна собі представити. Звістна річ, ніхто не пише і не видає себе, тільки для других, а коли ті „другі“ нецікаві, то по щож видавати? А видавати таки до кінче треба, коли маємо перед свѣтом складати свѣдоцтва нашого духового розвитку і довірлості. Тимто ніколи не буде слів захопї за мало, щоби Русини покинули вже раз ту свою байдужність до руху літературного. Певна річ, що не всі такі убогі, щоби їх на книжки та часописи не стати; певна річ, що навіть і бідніші інтелїгентні Русини при добрій волї могли би собі складати малі бібліотеки (наші видавці дають всякі полекші при купованю), котрі то бібліотеки суть не лише потребою, але й свѣдоцтвом в хатї, що тут хтось дивить ся на свѣт троха ширше, ніж темний селянин.

Сказано: у нас вже дрібних бібліотек було кілька. Трьома наворотами видавав дрібну бібліотеку др. Іван Франко; видавав др. Евгеній Олєсницький, видавало товариство Ака-

демичне Братство, видавав Василь Щурат, видавав Кость Паньковский — і всі они (кромі К. Паньковского, котрому щастє Боже до дальшого видавництва) тільки починали видавати, видрукували найбільше кільканайцять випусків і покидали видавництво, бо звістно, ніхто тратити не хоче.

Сего року знов один молодий письменник зі Львова взяв ся видавати на власну руку *Універсальну бібліотеку*. Доси вийшли три випуски сеї бібліотеки (разом чисел 8). Перший випуск сеї бібліотеки становить праця знаного не лише у нас, але й у Німців економіста Вячеслава Будзиновского, гідного наслідника В. Навроцкого. Праця та зве ся:

Хлопська посілість в Галичинї і новочасні суспільно-реформаторскі змаганя. (Сторін 118, 16-ки). В праці тій познакомлює автор читачів докладно з соціальним положєнем руского селянина, поясняє справу скоро поступаючого роздроблюваня хлопської посілости і змаганя до концентрації великих посіlostей; говорить дальше про рілнийчий пролетарят, шукаючий заріоків на чужій землї; розважєє питанє, які реформи були би потрібні в хлопській господарцї і хто ті реформи має перевести; вкінці сформувавши основи, котрі були би міродайні в цілій політичній акції радикальної партії, автор поясняє, чим має бути радикальна партія і які єї головні цілі. Лишаючи оцінку сеї книжки людям фаховим, звернемо на се увагу, що німецький журнал *Die Zeit* подав у себе з сеї праці докладне справозданє і оцінив єї високо. Праця та молодого економіста разом з єго твором, друкованим в Записках товариства ім. Шевченка п. а. „Аграрні відносини Галичини“ поясняє докладно стан і потреби галицького рілництва. З часом постараємо ся повнакомити читачів „Буковини“ з дослїдами В. Будзиновского. „Хлопська посілість“ коштує 35 кр.

Другий випуск універсальної бібліотеки, то: *Новелї Дениса Лукїяновича*, перші твори молодого пизьменника (сторін 86, 16 ки). То самі смутні змістом образки. Один з життя стражників ескарбових, другий з селянекого, а три зі станїславского бруку мїекого... Автор, прихильний до реалїстичного напрям, бачить — як звичайно у молодих — самі смутні сцени в реалїнім житю, хоч то жите так само богате і в сцени веселі. До того він любить ся в ярких ефектах кінцевих, звичайно дуже трагічних, а не все таких, що роблять вражїне: природних.

Надстражник ескарбовий Прондовский, чоловік здеморалїзований, страшенно поневїряє жінку. Дитина вмирає, а саму Прондовку вовки зїли на кладовищи. Донька священника, що описує в своїм дневнику то нещасливе пожитє рідинне, рішає ся не виходити замуж без любови, а радше бути учителькою („З єї дневника“).

„Галичина подорож“ — то патологічний образок. Дївчина з хоробливою фантазією під впливом казок про вови, пекло і т. п., з забобонним страхом перед залїзницею-чортонхайкою, їдучи залїзницею кидає ся і гине під колесами поїзду. Показана ту психологія дитини, вихованої в нездоровій атмосферї забобонного страху.

Дальші три образки з мїекого бруку також невеселі. Перша заповідь церковна, образок грубо тенденційний. Бідний пкляр Йосєо вєтавяє вікна (в недїлю, коли спочинок недїльний!); поліцай стручає єго з руштованя і Йосєо забиває ся. Образок сеї має гарно підхоплену сцену розмови з жидівкою, котрій Йосєо винен гроші.

Сабашєва вечера — сумний образок жидівських злиднів. В замкненій, розваленій „Марїямпільській обержї“ в зимі поліцай ловить жидівську родину, веде єї на поліцію, а тимчасом полишена в обержї дитина гине.

Як бачимо — такі закінченя новел, хоч від них волосє дуба стає, роблять вражїне ловів на ефекти і неприродности. Але єсть в тих образках безперечний великий дар обсервації, єсть — як на перші твори молодого письменника — значна виправа в писаню, єсть добре змаганє зрозуміти душу людську і єсть основа людяна. Всі ті прикмети автора най-

більше видко в найлучше, на мою думку, написаній новелї з мїекого бруку п. з. *Шлюсар завинив...* Завинив іменно зіпсований 20-лїтний синок магістратєкого радника, Марїян Трохим, мамин любимець, недоварений гімназист, що залицяв ся до слуги Магди, котра мала євого милого, Вербівєского, презєса „батарєского касина“ в Марїямпільській обержї і провідника залїзницї. А за провину сего молодика, потерпіло ціле „батарєке касино“, котре замкнено під зиму, тим відібрано численним бїдакам одинокий прїют. В тім образку і рідинне жатє магістратєкого радника прикре, і товариство молодиків, а котрими товаришує Марїян, робить сумне вражїне, і поганий шинок, аваний „батарєким касином“, повен всякої бездомної товпи, викидів суспільности, оголомшувє чоловіка нездоровою, гнилою атмосферою, будить вправдї спочутє, але zarazомі відразу. Автор не вбрав тут нічого у квітки, тільки в спосіб натуралїстичний зобразив се дно суспільности. Єго симпатїї за тими понижєними викидами суспільности, він вважає їх добуток суспільного нєладу і відкриває відважно всю безодню моральної гнилі, в котрій пробиває ся одиноке тільки людяніє, хоч в євій спосіб понятє, чувство любови слуги Магди до провідника залїзницї. Ті люди з Марїямпільської обержї не можуть уже вернути на добру довогу, бо хоч би у них і найшла ся охота до того, сильні свѣта сего, почавши від поліцаїв а скінчивши на магістратєких радниках, не дадуть їм піддвигнутись з морального упадку.

В авторї сїх новел бачимо талант, що має всі прикмети до дальшого розвою; однак звернули-б ми єго увагу на се: Реалїстичний напрям в писаню не лежить в тім, щоби і самому і читачам казати перебувати лише у всяких гнилих відносинах; а тенденційність звичайно шкодить літературним писаням, бо на тенденції є инші способи, а не твори артистичні, в котрих має бути правда, а не нахилуване обявів житя в той бїк, куди тенденція каже. Відтак автор мусить вважати дуже на стиль, котрий у него вельми занедбаний, і на мову, що у него не євобідна від таких слів, як: „таїнственный, розходить ся о те (їде о то, а не розходить ся), був в станї, не безспокойтєсь, тра, бремя, плян зглядом неї, знуждєнє, сочувствїє, вопрос, намятний (namietny), сокровище, фаермахир, ретїш (-ретязь), пачка людей і т. п.) Слова і фрази такі, як морда, най го ясний шляк трафить і и., хоч они до залїзничєкого касина дуже відповідні, але як би без них в новелях, призначєних не для залїзницї, можна обійтись, то се нічо не пошкодило би вартости новел. Est modus in rebus. Байдужність про форму проявляє ся у автора недбалим стилем і увагою навіть на таке, що герой в „Шлюсар завинив“ раз зве ся Марїян а другий раз Микола. Форми взагалї мусить автор посвяти-ти як найбільше уваги.

Новелї, Лукїяновича, коштують 40 кр. — Універсальну бібліотеку — як і всі наші видавництва — можна набути через ставропигїйську книгарню у Львові, ул. Руска ч. 3, або книгарню ім. Шевченка у Львові ул. Академічна ч. 8.

Телеграми.

Хемніц, 20. вересня. На залїзничім шляху Фрайберг-Реденав спіткнули ся військовий потяг з тягаровим. 8 людей погибло, 45 ранено.

Будапешт, 21. вересня. Зміст пастирєского посланія вже знаний; єпископи грозять, що не посвѣчатє церковно супружєства не будуть узнані і наступлять потім церковні кари.

Рим, 21. вересня. Папа одержав з нагоди роковин занятя Риму італїйськими військами 1500 кондоленційних телеграм, головню з Італїї.

Ціни збіжжя і других продуктів.

Дня 20. вересня 1895.

Львів.

Чернівці.

Пшениця . . . від 7.— до 7.35	від 6.80 до 6.90
Жито " 6.— " 6.45	" 5.90 " 6.—
Ячмінь " 5.25 " 5.75	" 5.50 " 6.—
Овес " 5.— " 5.30	" 4.70 " 4.80
Ріпак " 8.50 " 8.80	" 8.25 " 8.50
Горох " 6.— " 9.—	" 5.25 " 6.—
Вика " 5.80 " 6.20	" — " —
Льнянка " — " —	" — " —
Біб " — " —	" — " —
Вобик " 5.— " 5.25	" 4.75 " 5.—
Гречка " — " —	" — " —
Конюшин черв. " 45.— " 48.—	" — " —
Конюшина біла " 45.— " 55.—	" 43.— " 50.—
Конюш. шведск. " 35.— " 40.—	" — " —
Кмин " — " —	" — " —
Аниж " — " —	" — " —
Кукуруза . . . " 6.— " 6.25	" 5.60 " 5.70
Хміль 55.— до 70.— злр.	за кїль у Львові, оковита за 10.000 літрів 14.25--14.75.

ТОВАРИСТВО „ПРОСВІТА“

при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвіта. Рад Шкільних, Впов. сьвящеників, катихитів, учителів і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, *красно оправлені з позолоченими берегами*, можна купити в канцелярії товариства при улиці Вірменській ч. 2 по слїдуючій ціні:

Роскази про сили природи 20 кр. Оповідання о життє сьв. Бориса і Гліба 20 кр. Повістки для дітей 27 кр. Сестра 15 кр. Байки 22 кр. Історія Руси ч. I. 25 кр. Історія Руси ч. II. 23 кр. Лен і коноплі 24 кр. Рогата худоба 45 кр. Про живоплоти і ліси 20 кр. Веніамин Франклин 16 кр. На досвітках 22 кр. Серед ледового моря 25 кр. Житє сьв. великомученика і лікаря Пантелеймона 20 кр. Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр. Відкрите Америки 22 кр. Звірята шкідні і пожиточні 42 кр. Перекопило 18 кр. Кирил і Методий 22 кр. Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр.

в *лучшій оправі*:

а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр. б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр. — Молитвенник народний великий по ціні 90 кр., 1-10, 1-30, 1-60 і 1-80 зр.

Всякі замовлення висилають ся скоро і точно.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 9 разів за 9 злр.

— З пересилкою поштовою 9 зр. 30 кр. —

КНИГАРНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНІ ШЕВЧЕНКА

у Львові, улиця Академічна ч. 8,

продає слїдуючі книжки:

Юрій Федькович. Повісті і оповідання	— 20
Михайло Старицький. В темряві, драма	— 20
Вас. Чайченко. Твори прозаїчні ч. I. 80 кр., ч. II. 50 кр., ч. III	— 80
— Книга казок, поезій часть II.	— 60
— Під хмарним небом, поезій ч. I.	1 —
Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4-50 зр., з пересилкою	5 —
— Кобзар для дітей	— 20
Мих. Коцюбинський. „Хо“, оповідане	— 10
Левенко. Пани і люди, повість	— 80
— Салдатський розрух	— 10
Герінг-Герасимович. Що то є господарність	— 20
Осип Маковей. Поезії	— 20
— „Офєрма“ — новеля	— 10
К. Т. Подолєнко. За громаду, хроніка	— 20
Іван Франко. Жіноча неволя в руских піснях народних	— 35
— Без праці, оповідане	— 20
— Лис Микита Гєгого	— 50
— Уврадєне щастє, драма	— 30
Уманець і Спїлка. Словар росийско-український ч. I. і II. по	2 50
І. Баштовий. Українство на літерат. позвах з Московщиною	— 50
Ом. Партицький. Провідні ідеї в письменстві Тар. Шевченка	— 35
Вас. Рїленко. „Іфігенія в Тавриді“, драма	— 30
Записки Товариства імені Шевченка ч. I., II., III., IV., V. і VI. по	1 20
Ю. Кєнан. Свїбр ч. I. II.	1 20
Кирило Студинський. Лїрники, студия	— 20
— Пересторога	1 —
Василь Щурат. Пісньи про Роланда	— 50
Леся Українка і Макс. Ставинський. Книга пісень Г. Гейне	— 80
— На крилах пісень, збірник поезій	— 60
Павло Граб. Збірник поезій ч. I.	— 20
— З чужого поля, переклади ч. I.	— 20
Др. Огоновський. Історія рускої літератури II. 3 зр., III. ч. I і 2 — 4 зр., IV. 1 зр., а том I.	3 —
— Studien auf dem Gebiete der ruth. Sprache	1 50
Куліш. Шекспірові твори перекл. ч. I.	1 —
— Чорна Рада, повість	— 80
Іван Нечуй. Повістки і оповідання	— 30
— Сьвітгляд українського народа	— 30
— Кайдашева сїм'я, повість	— 50
— Навїжена, повість	— 20
— Над чорним морем, повість	— 90
— Хмари, повість	1 50
— Причена, повість	1 50
— Микола Джеря, повість	— 80
— Поміж ворогами	— 50
— Поналісь	— 10

ПРАВДА

ВІСТНИК

полїтики, науки і письменства, виходить двічі в місяць по ціні на рік 4 зр., на пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.
У Львові, улиця Академічна, ч. 8.

Вийшов

МОЛИТВЕННИК

виданий „Просьвітою“

в народній мові, великий, обіймаючий 640 сторін друку, найновіший зі всіх таких Молитвенників.

Молитвенник сей містить в собі: I.) Молитви щоденні ранні і вечірні. II.) З Богослужєня церковного, іменно: а) з Вечерні, б) з Повечерниці малої, в) з Повечерниці великої, г) з Утрені, д) Літургія сьв. Іоана Золотоустого, е) Молитви з часї сьв. Літургії. III.) Тайни покаяння і прєсв. Евхаристії. IV.) Молитви для різного віку, стану і в різних потребах. V.) Молитви в часї великого посту. VI.) Молитви на празники а) Господські, б) Богородичні, в) Сьвятих. VII.) Молитви сполучені з відпустами, VIII.) Акафист до а) Ісуса Христа, б) Прєсв. Богородиці в) сьв. Отця Николая. IX.) Молебен до прєсв. Богородиці. X.) Тронарі, кондаки, богородичні і прокимени а) недільні, б) щоденні, в) на празники Господські, Богородичні і Сьвятих, г) на деякі потреби. XI.) Коляди і иньші пісні церковні. XII.) Місяцєслов цілого року.

Сей молитвенник дістати можна в канцелярії товариства „Просьвіта“ і в книгарні Ставропігійській і перепл. заведеню Мих. Сложарского по таких цінах:

- 1) Молитвенник брошурований — зр. 70 кр.
- 2) оправлений на-пів в полотно з одвітними відтисками — „ 90 „
- 3) оправлений ціло в полотно з золоченими і відтисками 1 „ 10 „
- 4) оправлений як під 3) з додатком золочених берегів 1 „ 30 „
- 5) оправлений на-пів в шкіру з золоченими і відтисками 1 „ 10 „
- 6) оправлений ціло в шкіру з золоченими і відтисками 1 „ 60 „
- 7) оправлений як під 6) з додатком золотих берегів 1 „ 80 „

Замовляючі поодинокі Молитвенники звольте прислати на оплату пошти 20 кр.

Альбом заслужених Русинів.

Ціна 70 кр.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечєнь

у Львові,

улиця Валова ч. 11,

засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішніх з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечєє всяке майно движимє і недвижимє против шкідливого впливу найприступнішмих услївизми і починаєє можливу найнижшї премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарах.

Зголошенє о уділенє агенції в місцевостях, де нема агентів „Дністра“, приймають ся.